

בריכות חורף

קצת על השלוליות הגדולות שמלוות אותנו לאורך כל החורף...

גיא רטר החובבן, שנת שרות בית ספר שדה גולן

מי שהספיק לטייל קצת בחורף הקצר שלנו בגולן, וודאי נתקל בשלוליות גדולות ומיוחדות, ומי שהגדיל לכת ועצר להתבונן בהן ראה את המגוון המדהים של החי והצומח הנמצאים בתוכן. לשלוליות האלה יש שם קצת יותר מכבד-בריכות חורף.

אבל מה הן למעשה בריכות החורף? בריכות חורף הן מקווי מים עונתיים, המתמלאים בחורף ממי גשמים ומתייבשים בהדרגה לקראת הקיץ. היות ובקיץ אין בהן מים, דגים לא מסוגלים לחיות בתוכן. לכן, נמצא בבריכות החורף מגוון של דו חיים, חרקים וחסרי חוליות שבמקום אחר נטרפים בדרך כלל על ידי הדגים.

את בריכות החורף ניתן למצוא בכל אזור קעור שהקרקע בו לא מאפשרת חלחול, ומובילה להיווצרות מאגר מים עילאי.

המסלע הבזלתי בגולן מאופיין

בסדקים רבים, שנוצרו בעת התמצקותה של הבזלת. סדקים אלו תורמים לחלחול מצוין של המים. אך הקרקע הבזלתית הנוצרת ממנה, הינה קרקע חרסיתית, שאטומה לחלחול מים. הודות לתכונה זו, נוכל למצוא בגולן הרבה בריכות חורף, שוקקות חיים ויצורים קסומים!

אז אילו יצורים חיים בבריכות החורף?

בכל טיפת מים ישנם אלפי יצורים מיקרוסקופיים. ביניהם חיידקים ופטריות המפרקים צמחים יבשים מהשנה שעברה. אך אור הזרקורים בבריכות החורף, מופנה דווקא לעבר הסרטנים. הסרטנים קיימים בגדלים, צורות וצבעים שונים (מאלפיות המילימטר ועד מספר סנטימטרים). הם הטומנים בחובם את סוד החיים בבריכת החורף, שמתבסס על היכולת שלהם להטיל ביצי קיימא. כלומר, ביצים בעלי מעטפת עבה השוקעות לקרקעית הביצה ומסוגלות לשרוד את הקיץ היבש, ולעיתים אפילו במשך מספר שנים! כשיתחילו הגשמים הן יבקעו ומחזור החיים יחל שוב.

נוסף ליצורים החד תאיים, ישנם גם מיני חרקי מים רבים. חלקם חיים את כל מחזור חייהם בתוך המים וחלק מגיעים לבריכה רק לחיזור ורבייה.

בריכות החורף הן גם מקום מצוין לחיפוש אחר דו חיים. הן אף משמשות כתחנות עצירה וריענון לציפורים הנוודות בדרך לאפריקה ובחזרה לאירופה.

אך אל לנו להיות שאננים ומרוצים כל כך. בריכות החורף שלנו במגמת היעלמות! עקב התיישבות מרובה בארץ, תנופת פיתוח מואצת והסבת שטחים טבעיים לבנייה וחקלאות. יותר מ-90% מבריכות החורף שהיו בקום המדינה, אינן.

מה ניתן לעשות כדי לשמור עליהן?

אם אתם מכירים בריכת חורף פקחו עליה עין. בקיץ הבריכות נראות חסרות משמעות ולעיתים נפגעות כתוצאה

מהשלכת פסולת לבריכה, נהיגה ברכבים בשטחה ועוד.
אם ראיתם בריכת חורף שנפגעה דווחו ל s-teva@spni.org.il